

Visnum Sn, Vv

ARKIVEXEMPLAR

BESLUT

DATUM
2001-10-22

BETECKNING
312-2807-2001

ERT DATUM

ER BETECKNING

20.05-02-02 beslöt. KML
Acc / [Signature]

Kyrkorådet i Visnums församling
Box 1030
680 71 BJÖRNEBORG

Kopia till

Skydd enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. för Björneborgs kyrka i Visnums församling, Karlstads stift, Kristinehamns kommun, Värmland.

Just/samråd

[Handwritten signatures and initials]

Beslut

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) beslutar med stöd av 4 kap. 4 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (KML) att bestämmelserna i 4 kap. 3 § KML om tillståndsprövning skall tillämpas på Björneborgs kyrka och därtill hörande klockstapel.

Bakgrund

Alla Svenska kyrkans kyrkobyggnader uppförda t.o.m. 1939 är skyddade enligt 4 kap. KML. Enligt 4 och 14 §§ i detta kapitel kan RAÄ besluta att även kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser tillkomna 1940 och senare, som är märkliga på grund av sitt kulturhistoriska värde skall skyddas. Av förarbetena till lagen framgår att begreppet *kulturhistoriskt värde* också innefattar *konstnärligt värde* och att även kyrkor som är yngre än ca 20 år kan skyddas.

År 1990 fattade RAÄ beslut om skydd för ett urval kyrkor byggda 1940 och senare, sammanlagt 83 kyrkor. 1996 beslutades om skydd för ett urval av begravningsplatser med kapellkrematorier eller begravningskapell, sammanlagt 22 anläggningar.

Urvalet behöver ses över med jämna mellanrum och RAÄ har nu beslutat att göra en utökning av urvalet av skyddsvärda kyrkor byggda 1940 och senare. Orsaken är dels att inventeringsunderlaget när det gäller de nya kyrkorna har förbättrats sedan det förra urvalstillfället och dels att ett flertal nya kyrkor har byggts.

Exp

Fyra kyrkor och en begravningsplats byggda 1940 eller senare i Karlstads stift har enligt beslut 1990 och 1996 skydd enligt KML och i det nu aktuella urvalet har RAÄ beslutat att ytterligare fem kyrkor i stiftet skall skyddas.

Redogörelse för ärendets handläggning

Urvalet av skyddsvärda kyrkor som omfattar kyrkor byggda 1940 eller senare har skett i samråd med länsstyrelser, läns museer och Arkitekturmuseet. Vid urvalet har följande kriterier beaktats:

- Hög arkitektonisk och konstnärlig kvalitet
- Tidstypisk utformning
- Återspeglning av internationella arkitekturtrender
- Kyrkan som del i en miljö, t.ex. ett medvetet gestaltat förortscentrum
- Exempel på teologiskt och liturgiskt betingad gestaltning
- Verk av framstående arkitekter, även lokalt
- Konstnärligt betydande fast utsmyckning
- Intressanta och nydanande tekniska lösningar

Förslag till utökat urval av skyddsvärda kyrkor har remitterats till stiftsstyrelser och till berörda församlingar. Muntliga kontakter har tagits med de församlingar som inte yttrat sig eller som varit tveksamma till skyddet.

Karlstads stift har den 2 mars 2000 tillstyrkt att Björneborgs kyrka ska omfattas av skydd enligt KML.

Visnums församling har i yttrande till stiftet tillstyrkt förslaget.

Beskrivning av kyrkan

Björneborgs kyrka byggdes 1956 efter ritningar av arkitekten Cyrillus Johansson.

Kyrkan uppfördes huvudsakligen på bekostnad av Björneborgs bruk och ligger på en kyrkogård nära bruket. Kyrkan är fristående och uppförd i rött tegel med ett långsträckt långhus och något smalare och lägre kor och tegeltäckt, högt och brant sadeltak. Kyrkorummet får ljus genom en lång rad små fönster i sydfasaden, koret även genom ett takfönster. Långhuset har ett högt tredingstak i trä, buret av kraftiga träbalkar. Kor och långhus skiljs av en triumfbåge. Altarväggens målning är utförd av

Sven Rapp, Björneborg. Den i tegel murade dopfunten är ritad av arkitekten. Fristående klockstapel i trä uppfördes 1946.

Motiv för beslutet

Kyrkan har ritats 1945 av Cyrillus Johansson, en av Sveriges främsta 1900-talsarkitekter, som härutöver ritat två kyrkor, i övrigt profan arkitektur. Kyrkan är av hög arkitektonisk kvalitet. Gestaltningen ansluter till medeltidens kyrkoarkitektur, men traditionen är fritt och personligt använd.

RAÄ anser därför att bestämmelserna i 4 kap. 3 § KML om tillståndsprovning bör tillämpas på Björneborgs kyrka och klockstapel. Detta innebär bl.a. att inga väsentliga ändringar får utföras utan tillstånd av länsstyrelsen.

Beslut i detta ärende har fattats av överantikvarien Christina von Arbin efter föredragning av arkitekten Kerstin Alexandersson. Avdelningschefen Sven Göthe och avdelningsjuristen Bengt Green har deltagit i den slutliga handläggningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten. Hur man överklagar framgår av bilaga.

Christina von Arbin
Överantikvarie

Kerstin Alexandersson
Arkitekt

Bilaga:
Hur man överklagar

Kopia till:
Svenska kyrkan
Karlstads stift
Länsstyrelsen
Länsmuseet
Kristinehamns kommun
Arkitekturmuseet